

III.518.15.2020.JA

**Pani Marlena Małag
Minister Rodziny, Pracy
i Polityki Społecznej**

e-PUAP

Szanowna Pani Minister,

kontynuując korespondencję w sprawie dostępu do placówek dedykowanych potrzebującym schronienia matkom/ojcom z małoletnimi dziećmi oraz kobietom w ciąży, uprzejmie informuję Panią Minister, iż Rzecznik zwrócił się do Urzędów Wojewódzkich o dokonanie analizy realizacji na terenie województwa obowiązkowego zadania wynikającego z art. 19 pkt 11 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.) - dalej u.p.s., tj. prowadzenia domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz wskazanie, które samorządy powiatowe nie świadczą tego rodzaju wsparcia.

Z przedstawionych informacji wynika, iż:

1. W województwie dolnośląskim funkcjonują 3 placówki dedykowane matkom z małoletnimi dziećmi i kobietom w ciąży. 8 powiatów (dzierzoniowski, kamiennogórski, kłodzki, milicki, oleśnicki, trzebnicki, wołowski, złotoryjski) nie prowadzi na swoim terenie placówki, a także nie posiada w tym zakresie podpisanego porozumienia z inną jednostką samorządu terytorialnego, ani też nie zapewnia miejsc w innych formach (ośrodek interwencji kryzysowej, mieszkanie treningowe).
2. W zakresie funkcjonowania na terenie województwa kujawsko-pomorskiego domów dedykowanych matkom i ojcom z małoletnimi dziećmi i kobietom w ciąży w związku z brakiem zapotrzebowania od jednostek samorządu terytorialnego na tego typu placówkę

do roku 2019 nie utworzono żadnego domu. W 2020 roku Miasto Toruń podjęło się utworzenia domu, powiat inowrocławski planuje budowę placówki o charakterze regionalnym w latach 2021-2022, zaś kolejne samorządy dokonują rozeznania potrzeb w tym zakresie. Działają 3 specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy udzielając alternatywnie wsparcia.

3. Na terenie województwa lubelskiego funkcjonują 2 domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży (powiat zamojski i m. Lublin). Pozostałe powiaty nie realizują wprost zadania tj. nie prowadzą ani nie zlecają prowadzenia placówek tego typu na swoim terenie. W większości zapewniają o realizacji zadania w formach alternatywnych, tj.: zawierania porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego prowadzącymi domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży w celu kierowania do tych domów takich osób, zlecenia realizacji zadania podmiotom niepublicznym (np. stowarzyszeniom), prowadzenia: punktów interwencji kryzysowej z miejscami całodobowymi, ośrodków interwencji kryzysowej z miejscami całodobowymi w hostelu, mieszkań chronionych, udzielenia schronienia w specjalistycznych ośrodkach wsparcia. Część powiatów sygnalizuje wprost brak potrzeb w tym zakresie lub brak zainteresowania tą formą wsparcia na terenie powiatu, a co za tym idzie brak potrzeby tworzenia tego typu jednostki i jej utrzymywania, jednocześnie zapewniając o realizacji zadania w formach alternatywnych, w miarę zaistnienia takiej potrzeby.

4. Na terenie województwa lubuskiego funkcjonuje 1 dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. W 2020 r. zainteresowanie utworzeniem tego typu placówki wykazała Zielona Góra - placówka rozpocznie swą działalność w I półroczu 2021 r. i będzie drugą tego typu placówką w województwie lubuskim. Powiaty - gorzowski, zielonogórski, ślubicki, międzyrzecki, sulęciński, strzelecko-drezdenecki, wschowski, świebodziński, żagański, nowosolski, sulęciński, krośnieński nie wykazują zainteresowania w tym obszarze, wskazując m.in. na brak możliwości finansowych lub brak, czy niewielką skalę, potrzeb w tym zakresie na terenie powiatu. Część z nich posiada jednak infrastrukturę miejsc, z których w razie potrzeby mogą skorzystać matki z dziećmi i kobiety w ciąży (ośrodek interwencji kryzysowej, specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie).

5. Na terenie województwa łódzkiego funkcjonuje 1 dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Osoby wymagające pomocy w sytuacji kryzysowej mogą uzyskać wsparcie w 10 ośrodkach interwencji kryzysowej. Samorządy powiatowe nie mają zawartych porozumień dotyczących realizacji zadania określonego w art. 19 ust. 11 u.p.s. Powiaty pomimo podejmowanych przez nich kroków w celu zawarcia porozumienia, napotykać na brak zainteresowania taką formą współpracy ze strony jednostek samorządu terytorialnego prowadzących ośrodki wsparcia dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Każdy powiat deklaruje bieżącą współpracę z innymi samorządami w przypadku

zaistnienia potrzeby zapewniania natychmiastowej pomocy matkom z małoletnimi dziećmi i kobietom w ciąży.

6. Na terenie województwa małopolskiego nie działają domy dla matek z małoletnimi dziećmi oraz kobiet w ciąży. Samorządy powiatowe nie zgłaszają zapotrzebowania na uzyskanie środków finansowych na tworzenie tego typu placówek. Matki z małoletnimi dziećmi, a także ojcowie z małoletnimi dziećmi i kobiety w ciąży, w przypadku doznawania sytuacji przemocy w rodzinie, mogą znaleźć schronienie i pomoc specjalistyczną w 3 specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

7. Na obszarze województwa mazowieckiego 4 powiaty zapewniają pobyt w domach dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży poprzez zlecenie prowadzenia takiego domu przez podmiot niepubliczny (legionowski, warszawski zachodni, wołomiński i m.st. Warszawa). 10 powiatów (mławski, otwocki, piaseczyński, pruszkowski, szydłowiecki, węgrowski, wyszkowski, m. Płock, m. Ostrołęka, m. Radom) zapewnia wsparcie dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży w ośrodkach interwencji kryzysowej i specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. 28 powiatów (białobrzeski, ciechanowski, garwoliński, gostyniński, grodziski, grójecki, kozienicki, lipski, łosicki, makowski, miński, nowodworski, ostrołęcki, ostrowski, płocki, płoński, przasnyski, przysuski, pułtowski, radomski, siedlecki, sierpecki, sochaczewski, sokołowski, zwoleński, żuromiński, żyrardowski, m. Siedlce) poinformowało o braku instytucjonalnego i organizacyjnego zabezpieczenia służącego zapewnieniu schronienia matkom z małoletnimi dziećmi i kobietom w ciąży. W większości tych powiatów występowały niewielkie potrzeby w tym zakresie.

8. Na terenie województwa opolskiego funkcjonują 3 domy dla matek/ojców z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Ponadto 2 specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie (m. Opole, powiat kędzierzyńsko-kozielski), 3 ośrodki interwencji kryzysowej posiadające miejsca całodobowe (m. Opole, powiaty: kluczborski i krapkowicki), 3 punkty interwencji kryzysowej (powiaty: nyski, namysłowski i prudnicki), 1 mieszkanie chronione dla ofiar przemocy w rodzinie (powiat brzeski). Z rozpoznania Wojewody wynika, iż m. Opole realizuje zadanie określone w art. 19 pkt 11 u.p.s. w zakresie prowadzenia domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet. W odniesieniu do pozostałych powiatów tylko w 1 przypadku (powiat opolski) zlecono to zadanie, a powiat kędzierzyńsko-kozielski zamierza je zlecić. Pozostałe powiaty nie realizują zadania określonego w art. 19 pkt 11 u.p.s., jednak w ramach zabezpieczenia potrzeb 4 powiaty (kluczborski, namysłowski, oleski i strzelecki) zawarły z organizacjami pozarządowymi, prowadzącymi domy, umowy cywilnoprawne, na podstawie których mają możliwość kierowania osób, 1 powiat (brzeski) prowadzi mieszkanie chronione dla ofiar przemocy w rodzinie, 1 powiat (krapkowicki) udziela wsparcia w ramach prowadzonego ośrodka interwencji kryzysowej, 1 powiat (nyski) zawarł porozumienie ze szkolnym schroniskiem

młodzieżowym w zakresie zapewnienia schronienia mieszkańcom z terenu powiatu znajdującym się w stanie kryzysu. W powiatach: głubczyckim i prudnickim nie wprowadzono żadnych rozwiązań.

9. Na terenie województwa podkarpackiego żaden z powiatów nie prowadzi domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. 1 powiat deklaruje utworzenie placówki w 2021 r. Funkcjonują 3 placówki: Dom Samotnej Matki i Dziecka w Przemyśle (prowadzony przez Caritas Archidiecezji Przemyskiej), Dom Samotnej Matki w Rudniku nad Sanem (prowadzony przez Caritas Diecezji Sandomierskiej) i Dom Samotnej Matki i Okno Życia w Rzeszowie (prowadzony przez Caritas Diecezji Rzeszowskiej). Na 25 powiatów w województwie podkarpackim, w przypadku 15 nie odnotowano zgłoszeń o potrzebie udzielenia schronienia matkom z małoletnimi dziećmi i kobietom w ciąży. Mimo braku potrzeb, samorzady te deklarują, iż w sytuacji ich wystąpienia, są organizacyjnie przygotowane do niezwłocznego udzielenia specjalistycznej pomocy w ww. zakresie. W przypadku pozostałych 10 powiatów osoby potrzebujące zostały umieszczone w: specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy, mieszkaniach hostelowych funkcjonujących przy ośrodkach interwencji kryzysowej, domach dla samotnych matek i dzieci.

10. Na terenie województwa podlaskiego większość powiatów (14) i miast grodzkich (3) ma zawarte porozumienia z innymi organami lub podmiotami prowadzącymi domy dla matek. Istnieje możliwość zapewnienia miejsc w hostelu dla osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej, a także specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. Funkcjonuje 1 niepubliczny Dom Matki i Dziecka Nazaret w Supraślu. Starostowie, którzy nie mają zabezpieczenia w tym zakresie, zadeklarowali, że w przypadku zaistnienia potrzeby udzielenia pomocy, będą podjęte działania w celu realizacji zadania, jakim jest zapewnienie schronienia na podstawie porozumień zawartych z innymi jednostkami samorządu terytorialnego lub organizacjami pozarządowymi. Żaden z samorządów nie zgłosił zapotrzebowania na wsparcie finansowe na utworzenie nowych domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży w roku 2021.

11. Na terenie województwa pomorskiego funkcjonują 2 domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. W celu realizacji zadania wynikającego z art. 19 pkt 11 u.p.s. 8 powiatów (bytowski, chojnicki, człuchowski, kartuski, wejherowski, kościerski, gdański ziemski i tczewski) zawarło porozumienia. Powiat sztumski, w porozumieniu z powiatami malborskim, nowodworskim i kwidzyńskim podjął działania w zakresie utworzenia domu. Powiat lęborski dysponuje hostelem dla kobiet i kobiet z dziećmi. Powiat słupski i starogardzki obecnie nie prowadzi i nie zleca prowadzenia tego typu placówek. Na terenie powiatów występuje małe zainteresowanie tą formą wsparcia, ale są w trakcie podpisywania porozumienia.

Miasta na prawach powiatu realizują zadanie w sposób dostosowany do zidentyfikowanych potrzeb i zabezpieczają wszelkie potrzeby matek z dziećmi i kobiet w ciąży dostosowując ofertę pomocy do indywidualnej sytuacji rodziny. Gdynia nie prowadzi i nie zleca realizacji tego zadania innym podmiotom, gdyż przyjęła zobowiązanie, żeby wykorzystując intensywną pracę socjalną w środowisku nie dopuszczać do sytuacji związanych z kierowaniem osób do placówek. W sytuacjach kryzysowych zapewnia krótkoterminową opiekę w schronisku dostosowanym do potrzeb tej grupy osób, a docelowo zabezpiecza pobyt oraz konieczne wsparcie dla matek i dzieci oraz kobiet w ciąży w wynajętym przez gminę mieszkaniu. W Gdyni funkcjonuje również specjalistyczny ośrodek wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie. Sopot nie prowadzi i nie zleca realizacji tego zadania innym podmiotom. Potrzeby kobiet będących w kryzysie zabezpiecza poprzez schronienie i pomoc realizowaną w mieszkaniach chronionych na miejscu. Słupsk w przypadku kryzysu osoby wymagające wsparcia umieszczane są w mieszkaniu chronionym treningowym lub mieszkaniu terapeutycznym.

12. W województwie śląskim na łączną liczbę 36 powiatów (19 miast na prawach powiatu oraz 17 powiatów ziemskich), funkcjonowało 6 domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży w 4 miastach na prawach powiatu: Częstochowie, Gliwicach, Sosnowcu i Zabrze oraz 1 powiecie ziemskim – raciborskim, a także w gminie Cieszyn. Powiaty, na terenie których nie ma domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, mogą poprzez zawieranie umów i porozumień, korzystać z infrastruktury powiatów, które takie placówki posiadają, a ponadto wykorzystują zasoby istniejącej w województwie śląskim rozwiniętej infrastruktury innych placówek oferujących schronienie dla kobiet z dziećmi i kobiet w ciąży, w tym dotkniętych przemocą w rodzinie, w ramach 19 ośrodków interwencji kryzysowej, 3 specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. Ponadto infrastrukturę zapewniającą schronienie, w tym kobietom i kobietom z dziećmi doświadczającym przemocy domowej, uzupełniają ośrodki wsparcia. W 2019 r. w województwie śląskim utworzono 2 placówki: w Sosnowcu i Zabrze. W 2021 r. chęć utworzenia nowej placówki zgłosiły 2 jednostki samorządu terytorialnego.

13. W województwie świętokrzyskim w Kielcach funkcjonuje dom dla matek z dziećmi i kobiet w ciąży oraz punkt interwencyjno-konsultacyjny wraz z hostelem, co zabezpiecza potrzeby. Powiaty z terenu woj. świętokrzyskiego podejmują starania w celu zabezpieczenia potrzeb, zarówno matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz osób znajdujących się w kryzysie, w takiej formie jaka odpowiada potrzebom i możliwościom danego samorządu. Matki z dziećmi i kobiety w ciąży będące ofiarami przemocy lub znajdujące się w innej sytuacji kryzysowej uzyskują wsparcie głównie w ośrodkach interwencji kryzysowej, specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie lub mieszkaniach. Powiaty buski, starachowicki, pińczowski – nie planuje tworzenia domu

z uwagi na brak zapotrzebowania (posiada ośrodek interwencji kryzysowej), jeżeli wystąpią w tym zakresie potrzeby zgłasza gotowość zawarcia porozumienia). Powiaty jędrzejowski, ziemski kielecki, opatowski posiadają mieszkania interwencyjne, chronione, a powiat kazimierski w przypadku wystąpienia potrzeb powiat zawarł stosowne porozumienie. W powiatach koneckim, skarżyskim, włoszczowskim nie wykazano potrzeb dotyczących utworzenia domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, a powiaty sandomierski, staszowski, ostrowiecki zawarły stosowne porozumienia.

W ramach programu „Za życiem” o dofinansowanie na rok 2021 na utworzenie domu nie wnioskował żaden powiat.

14. Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego funkcjonują 4 domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży: m. Olsztyn (powiat grodzki), powiat kętrzyński, powiat elcki oraz w Elblągu prowadzony przez Diecezję Elbląską. Natomiast Dom w Brąswaldzie prowadzony przez Caritas Archidiecezji Warmińskiej jest przedmiotem ustaleń służb wojewody. 4 powiaty (bartoszycki, gołdapski, nowomiejski, węgorzewski) w drodze porozumienia powierzyły realizację zadania. Pozostałe 13 powiatów nie realizowało zadania (braniewski, działdowski, elbląski, giżycki, iławski, lidzbarski, mrągowski, nidzicki, olecki, olsztyński, ostródzki, piski, szczycieński). 6 spośród wymienionych powiatów (działdowski, giżycki, mrągowski, ostródzki, piski, szczycieński) podjęło działania w celu podpisania stosownego porozumienia.

15. Na terenie województwa wielkopolskiego nie funkcjonuje dom dla matek z małoletnimi dziećmi. Na apel Wojewody skierowany do wszystkich starostw o realizację ustawowego obowiązku wynikającego z art. 19 pkt 11 u.p.s. odpowiedziały 3 powiaty wskazując, iż wsparcie udzielane jest kobietom w ciąży i matkom z małoletnimi dziećmi w innych placówkach, takich jak: ośrodek wsparcia, Piłskie Centrum Pomocy Bliźniemu MONAR-MARKOT, Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Pile. 1 powiat poinformował, iż planuje przeprowadzić diagnozę potrzeb na terenie powiatu w zakresie realizacji zadania określonego w art. 19 pkt 11 u.p.s. Na skutek powyższego apelu, powiat jarociński w roku 2021 wystąpił z zapotrzebowaniem na dofinansowanie z budżetu państwa do utworzenia domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży.

16. Na terenie województwa zachodniopomorskiego działają 2 specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. W wyniku analizy dostępu, na terenie województwa zachodniopomorskiego, do placówek dedykowanym matkom z małoletnimi dziećmi i kobietom, obowiązkowego zadania wynikającego z art. 19 pkt 11 u.p.s. nie realizują: powiat drawski, kamieński, pyrzycki, walecki. 17 powiatów realizuje zadanie - zlecają wykonanie podmiotom, które prowadzą ośrodki wsparcia dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży na terenie województwa. Pomoc udzielana jest na podstawie przyjętych procedur oraz porozumień. Ponadto powiaty zapewniają wsparcie w ośrodkach interwencji kryzysowej lub w ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

Analiza przekazanych przez Urzędy Wojewódzkie informacji potwierdza ustalenia Najwyższej Izby Kontroli zawarte w Informacji o wynikach kontroli Nr 19/2020/P/19067/LBY „Wsparcie dla potrzebujących schronienia matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży”¹. Zebrane dane wskazują, iż nadal duża liczba powiatów nie prowadzi domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, tj. nie realizuje obowiązkowego zadania wynikającego z art. 19 pkt 11 u.p.s., a co więcej zainteresowanie samorządów powiatowych rozwijaniem tej formy pomocy, nawet przy możliwym wsparciu finansowym w ramach programu rządowego „Za życiem” jest znikome.

Z punktu widzenia ustalenia przyczyn takiego stanu rzeczy istotne, w opinii Rzecznika, pozostają przekazane przez Urzędy Wojewódzkie (lubelski, łódzki, mazowiecki, opolski, podkarpacki, pomorski, świętokrzyski) informacje o barierach, na jakie napotykają samorządy powiatowe zobowiązane do organizowania domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, a także postulaty dokonania korekty przepisów prawa.

Powiaty prowadzące lub zlecające prowadzenie domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży sygnalizują Wojewodom problemy w utrzymaniu tych placówek z powodów: finansowych, prawnych i proceduralnych wynikających z istniejących przepisów prawa, powodujących brak zainteresowania gmin umieszczeniem osób potrzebujących wsparcia w tej formie w domach dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży (a co za tym idzie braku możliwości zapełnienia wolnych miejsc). Problemy te mogą powodować także brak zainteresowania innych powiatów utworzeniem tego typu jednostek na swoim terenie.

1. Zasadniczym problemem jest zasada finansowania tego typu jednostek wynikająca z przepisów u.p.s. Prowadzenie domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży jest zadaniem własnym powiatu. Ze względu na standard jaki jednostka powinna zapewniać swoim mieszkańcom realny koszt pobytu wynosi ponad 10.000 zł miesięcznie. Przy tak wysokim koszcie pobytu gminy miejsca pochodzenia mieszkańców nie mają możliwości finansowania ich pobytu. W związku z tym osoby potrzebujące pomocy w tej formie są umieszczane w innych formach pomocy i wsparcia często nieadekwatnych do występujących problemów i potrzeb osoby umieszczonej.

2. Kolejnym problemem są kwestie związane z realizacją zadania, wynikające z pokrywania kosztów pobytu przez właściwe gminy. Gminy często nie chcą brać odpowiedzialności za małoletnie matki oraz ich dzieci, z uwagi na to, że opiekunem prawnym dla małoletniego najczęściej zostaje ustanowiony przez Sąd pracownik domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Zgodnie z art. 97 ust 3 u.p.s. różnicę między ustaloną opłatą ponoszona przez osobę za pobyt w domu, a średnim miesięcznym kosztem utrzymania w domu, ponosi gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania osoby

¹ <https://www.nik.gov.pl/kontrola/P/19/067/>

przebywającej w domu. Zgodnie z art. 27 Kodeksu Cywilnego miejscem zamieszkania osoby pozostającej pod opieką jest miejsce zamieszkania jej opiekuna prawnego. W tej sytuacji różnicę między ustaloną opłatą ponosi gmina miejsca zamieszkania opiekuna prawnego tj. gmina, która nie ma żadnego związku z wcześniejszym miejscem zamieszkania osoby pozostającej pod jej opieką. Pożądana byłaby zmiana u.p.s. w odniesieniu do art. 97 ust. 3, polegająca na dodatkowym wskazaniu, że w przypadku matek małoletnich i ich dzieci różnice w odpłatności ponosiłaby gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania przed skierowaniem osoby do domu.

3. Kolejnym problemem jest brak możliwości zastosowania § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 8 marca 2005 r. w sprawie domów dla kobiet z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży (Dz. U. Nr 43, poz. 418) przez gminę pochodzenia mieszkańca (umieszczonego w trybie interwencyjnym), co wpływa na opóźnienie w wydawaniu decyzji kierującej do domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz decyzji dotyczącej ponoszenia odpłatności za pobyt w tym domu.

4. Inną niedogodnością z prowadzeniem domów dla kobiet z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży jest zmniejszenie w 2020 r. kwoty dotacji, co może stanowić istotny problem w 2021 r. w odniesieniu do rosnących kosztów stałych.

5. Starostowie wskazują na niewielkie potrzeby w zakresie zapewnienia wsparcia matkom z małoletnimi dziećmi lub kobietom w ciąży, co stanowi brak ekonomicznego uzasadnienia dla prowadzenia domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży i brak podstaw do generowania kosztów związanych z zabezpieczeniem miejsc w domach prowadzonych przez inne podmioty, w sytuacji braku faktycznego zapotrzebowania na udzielanie wsparcia w tych instytucjach bądź też sporadycznie występujących przypadków rodzących potrzebę udzielenia tego rodzaju pomocy.

6. Znaczna część powiatów wskazuje na bariery uniemożliwiające realizację zadania wynikającego z art. 19 pkt 11 u.p.s., a w szczególności: na wysokie koszty związane z utworzeniem i utrzymaniem domu, brak bazy lokalowej umożliwiającej utworzenie ośrodka wsparcia, spełniającego wymagane standardy usług, duże wydatki ponoszone na zaspokojenie potrzeb występujących w innych istotnych obszarach usług społecznych, w tym w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej.

7. Katalog zadań określonych w art. 19, w tym w pkt 11 u.p.s. powinien zostać zweryfikowany i dostosowany do rzeczywistych potrzeb, w tym w zakresie sposobów ich zabezpieczania przez powiaty. Obecny, sztywny przepis dotyczący prowadzenia domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży nie spełnia swojej roli.

8. Standard podstawowych usług świadczonych przez domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz tryb kierowania i przyjmowania do nich określony w rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 8 marca 2005 r. w sprawie domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży wymaga modyfikacji i dostosowania do

obecnych potrzeb oraz wprowadzenia nowych rozwiązań w zakresie działalności tych placówek. Koszty funkcjonowania domów wynikające z rozporządzenia są bardzo wysokie i nawet bogate powiaty nie podejmują się tworzenia placówki z powodu możliwości niewykorzystywania wszystkich miejsc.

9. W ramach sprawowanego nadzoru Wojewodowie, na podstawie art. 22 u.p.s., występują z wnioskami do samorządów powiatowych o podjęcie działań mających na celu zwiększenie zaangażowania w zakresie realizacji zadania polegającego na prowadzeniu domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Nie mniej jednak ustawodawca wyposażył organ nadzoru w niewystarczające narzędzia prawne, które pozwoliłyby skutecznie wyegzekwować od samorządów obowiązki realizacji przypisanych im zadań. Istotne, wobec potwierdzanych przez Wojewodów uchybień, jest wzmocnienie możliwości nadzorczych.

W kontekście przedstawionych przez Urzędy Wojewódzkie informacji i uwag, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627 ze zm.) zwracam się do Pani Minister z prośbą o przedstawienie stanowiska, a także poinformowanie, czy planowane są zmiany systemowe zmierzające do deinstytucjonalizacji form wsparcia dedykowanego matkom/ojcom z małoletnimi dziećmi i kobietom w ciąży.

Z wyrazami poważania

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/